

**EUSKALTZAINBURU BERRIA,
ANDRES MARIA URRUTIA BADIOLA JAUNAREN
KARGU-HARTZEA**

*Juan Jose Ibarretxe,
lehendakaria*

Euskaltzaindia bezalako erakunde baten premiaz arduratu zirenak garai hartako euskaltzale gorenarikoak izan ziren. Euskarari zor zitzaion erakunde bat sortzen asmatu zuten. Garai hartan –duela 86 urte– egin ahal izan zena egin zen, Orduan euskara mundu akademikotik urrun zebilen. Urrun zebilen literatura mundutik ere, Baina izan ziren pertsona batzuk, eta erakunde batzuk, ohartu zirenak gure hizkuntzaren balioaz eta garrantziaz. Gaurko begiekin ikusita, hasiera apala izan zen, baina, dudarik gabe, Euskaltzaindiaren sorrerarekin urrats handi bat eman zuen Euskal Herriak eta euskarak berak geroari begira.

Euskaltzaindiaren helburu nagusia eta izateko arrazoia euskara estandar bat sortzea zen. Literaturarako balioko zuen euskara proposatu behar zuen. Horretarako, arauak (hiztegia, gramatika,...) proposatu behar zituen.

Denok dakigu, euskararen batasuneranzko bidea oso luzea izan dela. Hasieran, eginkizunaren zailtasunak jendea atzera botatzen zuen. Ez zen adostasunik ikusten. Baina azkenean, 1968. urtean, Arantzazun, ezarri ziren hizkuntza idatzi batuak behar zituen oinarriak eta ordutik hona Euskaltzaindiak oso urrats handiak egin ditu bide horretan. Euskara batua izugarritzko lorpena izan da eta lorpen horren gauzatzaillea Euskaltzaindia izan da. Euskal Herriak eta euskalgintzak Euskaltzaindiarekiko zor izugarria du eta hori aitortu beharra dago.

Gainera, Euskaltzaindiak halako autoritate bat, (edo itzala esango genuke euskaraz) irabazi du euskaldunon artean. Eta hori inportantea da. Are gehiago gurea bezalako Herri batean, non ez ditugun erraz onartzen batasun bideak, diren motakoak direla. Euskaltzaindiak Euskal Herri osora zabaldu du bere itzal hori. Euskal Herri osoan onartua den erakunde gutxietakoa dugu, hain zuzen, Euskaltzaindia. Horregatik, eskerrak bene-benetan, Akademiari euskalgintzan lortu duen rol hori lortu ahal izan duelako.

Gauzak horrela, gizarte erakundeek eta herri aginteek erabateko laguntza eta babesa eskaini eta eskaintzen diogu geure Akademiari. Euskal Herriko diputazioek sortu zuten. Gaur diputazio horiei Euskal Autonomia Erkidegoko Jaurlaritza ere batu zaie eta denon artean saiatzen gara Euskaltzaindiari behar

dituen baliabideak eskura jartzen. Saiatzen gara Euskaltzaindiaren lana errazen eta duintzen. Eta hala segitzeko borondatea dugu.

Garaiak asko aldatu dira. Euskaltzaindiaren zeregin nagusia euskara batua lantzekoa baldin bazen ere, Euskaltzaindiak sorreratik beretik euskararen «jagotea» ere bere gain hartu zuen. Hala beharko, zeren garai hartan ez zen inongo erakunde administratiborik euskararen «estatus»-az arduratuko zenik. Azken batean, Euskaltzaindiari egotzi zitzaion EUSKARA ZAINTZEKO ardura.

Denboran zehar, gauzak aldatuz joan dira eta Euskaltzaindiak berak ere jakin du garai desberdinetara egokitzen: lehen jaialdiez, bertso saioez, euskaraz irakasteko tituluez, eta abarrez arduratu beharra izan zuen. Hori zen garai hartan euskal gizarteak eskatzen ziona. Eta Euskaltzaindiak ez dio orain arte entzungor egin gizartearen eskariari. Gero, zorionez, gauzak aldatuz joan dira. Orain baditugu lehen ez bezalako egitura politiko-administratiboak. Orain euskarak aitortua du bere ofizialtasuna Euskal Herriaren parte handi batean behintzat. Gauzak ez dira, horrenbestez, lehen bezala. Eta euskararentzat ere ez. Hori ongi ulertu du Euskaltzaindiak, nik uste.

Euskaltzaindiaren osaerari erreparatzen badiogu eta lehengo garaiak oraingoekin alderatzen, argi ikusten da hor ere gauzak zenbat aldatu diren. Lehen ez zen unibertsitaterik, orain unibertsitateetan beretan hainbat ikerketa eta lan egiten dira euskararen gainean. Eta Euskaltzaindian bertan ere begira zenbat kide diren unibertsitate mundukoak! Euskaltzaindiaren batzordeetan ere beste horrenbeste.

Gaur lehen ez zituen zenbait erronkari egin behar dio aurre Euskaltzaindiak. Eta zilegi baldin bazait esatea, Euskaltzaindiak bere lekua egin behar du akademi-munduan. Euskal Herriak hala eskatzen dio. Eta orain arte asmatu duela esan dezakegun bezala, hemendik aurrera ere asmatuko duzuela iruditzen zait. Zuzendaritza berria duzue. Espero izatekoa da behar bezala gidatuko dituela Akademiaren pausoak.